

LILY KING

& KIRJOITTAJIA
RAKASTAJIA

SUOMENTANUT SALLA VOUTILAINEN

JOHNNY
Kniga

LILY KING

SUOMENTANUT SALLA VOUTILAINEN

**KIRJOITTAJIA
RAKASTAJIA**

JOHNNY KNIGA
HELSINKI

Copyright © 2020 by Lily King

Englanninkielinen alkuteos: *Writers & Lovers*, Grove Atlantic, New York
Published by arrangement with Grove Atlantic, Inc. and Ulf Töregård Agency AB.

Suomenkielisen laitoksen © Salla Voutilainen ja Johnny Kniga 2025

Kirjassa lainataan seuraavia suomennoksia:

Thomas Bernhard: *Hakkuu: muuan mielenkuuhu*, suomentanut Tarja Roinila, Teos

Elizabeth Bishop: *Matkakäsymyksiä*, ”Kala”, suomentanut Helena Sinervo, WSOY

T. S. Eliot: *Kootut runot*, ”Ontot miehet”, suomentanut Juha Silvo, WSOY

Ernest Hemingway: *Jäähyväiset aseille*, suomentanut Veikko Polameri, Tammi
William Shakespeare: *Turhaa lemmenlouhua*, suomentanut Paavo Cajander, WSOY

Virginia Woolf: *Elettyjä hetkiä*, toim. Jeanne Schulkind, ”Luonnon menneestä”,
suomentanut Kaarina Ripatti, Kirjayhtymä

Virginia Woolf: *Majakka*, suomentanut Kai Kaila, Kirjayhtymä

William Butler Yeats: *Runoja*, ”Politiikkaa”, suomentanut Aale Tynni, WSOY

Kirjassa lainataan seuraavia kappaleita:

”Don’t Cry for Me Argentina”, säv. Andrew Lloyd Webber, san. Tim Rice

”Misguided Angel”, säv. & san. Margo Timmins & Michael Timmins

”Psycho Killer”, säv. & san. David Byrne, Chris Frantz & Tina Weymouth

”Runaround Sue”, säv. & san. Dion DiMucci & Ernie Maresca

”The Bonnie Banks o’ Loch Lomond”, säv. & san. trad.

”Whole Lotta Love”, säv. & san. Jimmy Page, Robert Plant, John Paul Jones & John Bonham

Johnny Kniga

An imprint of Werner Söderström Ltd

ISBN: 978-952-362-104-6

Painettu EU:ssa

Siskolleni Lisalle
rakkaudella ja kiitollisuudella

I

Olen sopinut itseni kanssa, että en ajattele rahaa aamuisin. Olen kuin teini, joka yrittää olla ajattelematta seksiä. Yritän kyllä olla ajattelematta seksiäkään. Tai Lukea. Tai kuolemaa. Eli pitää olla ajattelematta äitiä, joka kuoli lomalla viime talvena. On paljon sellaista mitä en voi ajatella, jos haluan että kirjoittaminen sujuu aamulla.

Vuokraisäntäni Adam katsoo, kun kävelytän hänen koiraansa. Hän nojailee Mersuunsa puku päällä ja kiiltävät kengät jalassa, kun tulen takaisin pihatietä pitkin. Hän on tarvitseva aamuisin. Kaikki taitavat olla. Minulla on verkkarit ja sotkuinen tukka; Adam nauttii kontrastista sen ja oman asunsa välillä.

Kun koira ja minä olemme lähempänä, hän sanoo: ”Olet noussut aikaisin.”

Minä nousen aina aikaisin. ”Niin sinäkin.”

”Tapaan tuomarin oikeustalolla tasan seitsemältä.”

Ihaile minua. Ihaile minua. Ihaile *tuomaria* ja *oikeustaloa* ja *tasan seitsemältä*.

”Pitäähän jonkun sekin työ tehdä.” En pidä itsestäni Adamin seurassa. Luulen että Adam haluaa minun tuntevan sillä tavalla. Annan koiran kiskoa minua muutaman askelen

Adamin ohi kohti oravaa, joka kurkistelee rimojen läpi Adamin suuren talon seinustalla.

”No”, hän sanoo eikä halua päästää minua liian kauas. ”Mitenkäs se romaani?” Hän sanoo sen kuin olisin keksinyt sanan omasta päästäni. Hän nojaa yhä autoonsa ja kääntää vain päätään minua kohti ikään kuin pitäisi asennostaan niin paljon ettei raaski vaihtaa sitä.

”Siinähan se.” Mehiläiset liikahtelevat rinnassani. Muutama ryömii alas käsivarren sisäreunaa pitkin. Yksi keskustelu voi tuhota koko aamun. ”Pitää mennä takaisin sen pariin. Lyhyt päivä. Töissä tuplavuoro.”

Vedän koiran Adamin takakuistille, irrotan hihnan, työnän eläimen ovesta sisään ja palaan raput alas nopeasti.

”Montako sivua sinulla nyt on?”

”Ehkä parisen sataa.” En pysähdy. Olen Adamin autotallin vieressä puolimatassa kohti huonettani.

”Sitä vain”, Adam sanoo ja suoristautuu autonsa vieressä, odottaa jakamatonta huomiota. ”On se vain eriskummallista, että sinä luulet että sinulla on jotain sanottavaa.”

Istun työpöydän ääressä ja tuijotan virkkeitä, jotka kirjoitin ennen koiran aamulenkkiä. En muista niitä. En muista niiden kirjoittamista. Väsyttää hirveästi. Katson kelloradion vihreitä numeroita. Vajaan kolmen tunnin päästä pitää jo pukeutua lounasvuoroa varten.

Adam opiskeli yliopistossa isoveljeni Calebin kanssa – itse asiassa luulen, että Caleb oli vähän rakastunut Adamiin silloin – ja antaa siitä hyvästä minulle vuokranalennusta. Koiran ulkoiluttamisesta aamuisin tulee vielä pieni lisäalennus. Huoneeni toimi aikaisemmin puutarhavajana ja haisee edelleen

savimaalta ja maatuivilta lehdiltä. Tilaa on juuri riittävästi parivuoteelle, työpöydälle ja tuolille sekä keittolevyille, ja kylppäriin mahtuu miniuuni. Laitan vesipannun takaisin levyille, että saan toisen kupillisen mustaa teetä.

En minä kirjoita siksi, että luulisin että minulla on jotain sanottavaa. Kirjoitan koska muuten kaikki tuntuu vielä pahemmalta.

Puoli kymmeneltä nousen tuoilta, hankaan ulkofileen ja karhunvatukan jättämiä tahroja valkoisesta pliseeratusta paidastani, silitän sen kuivaksi työpöydän päällä, sujautan henkariin ja pujotan henkarin koukun repun päällä olevasta lenkistä. Pukeudun mustiin työhousuihin ja t-paitaan, vedän tukan ponnarille ja heitän repun selkään.

Peruutan pyörän ulos autotallista. Se mahtuu hädin tuskien, koska Adam säilyttää tallissa kaikenlaista roinaa: vanhoja lastenrattaita, syöttötuoleja, sattereitä, patjoja, lipastoja, sukasia, skeittilautoja, rantatuoleja, tiki-soihtuja, pöytäjalkapalloa. Lopun tilan vie Adamin ex-vaimon punainen tila-auto. Hän jätti sen ja kaiken muunkin – lapsia lukuun ottamatta – kun muutti Havaijille viime vuonna.

”Hyvä auto menee aivan hukkaan”, Adamin siivooja sanoi eräänä päivänä etsiessään puutarhaletkua. Naisen nimi on Oli, hän on kotoisin Trinidadilta ja ottaa talteen esimerkiksi pyykinpesuainepakkausten muoviset mittalusikat, jotka lähettää kotiin. Autotalli saa Olin hulluksi.

Poljen pitkin Carlton Streetiä, ajan päin punaisia Beaconilla ja jatkan Commonwealth Avenuelle. Liikenne jyrisee ohitseni. Liu’un eteenpäin, laskeudun satulasta ja odotan valon vaihtumista keskellä opiskelijajoukkoa. Opiskelijoista

useampikin ihailee menopeliäni. Löysin vanhan rodeopyörän Rhode Islandin kaatopaikalta toukokuussa. Luke ja minä kunnostimme sen: vaihdoimme uudet öljytyt ketjut, kiristimme jarruvaijerit ja nitkutimme satulalopppaa, kunnes satula oli sopivan korkealla minulle. Vaihteenvalitsin on kiinnitetty vaakaputkeen, mikä saa pyörän tuntumaan tehokkaammalta kuin onkaan, ikään kuin jossain olisi salainen moottori. Tykkään muutenkin sen moottoripyöräfiliksistä, korkeasta pystystä ohjaustangosta ja pitkästä tikatusta satulasta ja takaosan korkeasta tangosta, johon nojaan silloin kun ei tarvitse polkea. Minulla ei ollut lapsena rodeopyörää, mutta bestikselläni oli ja me vaihdoimme pyöriä aina muutamaksi päiväksi kerrallaan. Nämä Bostonin yliopiston opiskelijat ovat liian nuoria; he eivät ole ajaneet rodeopyörällä. Tuntuu oudolta kun en olekaan enää kaikkein nuorin aikuinen. Olen nyt kolmekymmentäyksi ja äiti on kuollut.

Valo vaihtuu vihreäksi; nousen takaisin satulaan, ylitän kuusikaistaisen Commonwealth Avenuen ja sotken Boston University -siltaa pitkin Charlesjoen yli Cambridgen puolelle. Välillä murrun jo ennen siltaa. Välillä sillalla. Mutta tänään sujuu hyvin. Tänään pysyn kasassa. Laskettelen Memorial Driven joenpuoleiselle jalkakäytävälle. On keskikesä ja joki on väsyneen oloinen. Vaahtoinen vaalea liete työntyy vasten kaisloja joen törmillä. Samannäköistä kuin Pacon äidin suupieliiin kertynyt valkoinen tahma koko päivän keittiössä jatkuneen taukoamattoman valituksen jälkeen. Ainakaan minä en enää asu siellä. Adamin puutarhavajakin on parempi kuin se asunto Barcelonan ulkopuolella. Ylitän River Streetin ja Western Avenuen ja kaarran polulle, joka seurailee jokea

lähellä vedenrajaa. Minä pärjään. Pärjään siihen asti, kunnes näen hanhet.

Ne ovat omalla paikallaan jalankulkusillan juuressa, pari-kolmekymmentä ehkä, honottavat menemään, kääntelevät päätänsä ja työntävät nokan omiin höyheniinsä tai toisten höyheniin tai näykkivät harvoja jäljellä olevia ruohotupsuja maassa. Niiden ääni voimistuu, kun lähestyn, ähinä ja mutina ja närkästynyt kaakatus. Hanhet ovat tottuneet häiriöihin reitillään ja siirtyvät mahdollisimman vähän väistääkseen minua, pari on näykkäisevinään nilkkojani kun poljen niiden keskeltä ja muutama antaa pinnojen havisuttaa pyrstösulkiiaan. Vain hysteeriset syöksähtävät veteen ja kiljuvat kuin niiden kimppuun hyökättäisiin.

Rakastan näitä hanhia. Niiden näkeminen lämmittää ja pakottaa rintaa; hanhet auttavat minua uskomaan, että kaikki järjestyy vielä, että selviän tästä ajasta niin kuin olen selvinnyt muistakin ajoista, että suuri ja uhkaava tyhjiys edessäni on pelkkä haamu, että elämä on kevyempää ja leikkisämpää kuin arvaankaan. Aavistan ettei kaikkea ole vielä menetetty, mutta aivan sen tunteen kintereillä seuraava halu kertoa äidille, kertoa hänelle että minä pärjään tänään, että olen ollut lähes onnellinen, että saatan edelleen pystyä tuntemaan iloa. Äiti haluaa tietää sen. Mutta en voi kertoa äidille. Se on seinä, johon aina törmään tällaisina hyvinä aamuina. Äiti on huolissaan minusta, enkä minä voi kertoa äidille, että pärjään.

Hanhet eivät välitä siitä, että itken taas. Ne ovat tottuneet siihen. Ne hörähtelevät ja räähkyvät ja peittävät minusta pääsevät äänet. Vastaantuleva lenkkeilijä kaartaa sivuun polulta, vaistoa etten näe häntä. Venevajan hujakoilla hanhet

vähenevät. Larz Anderson -sillan kohdalla käänny oikealle ja jatkan John F. Kennedy Streetiä pitkin kohti Harvard Squarea.

Pyörämatka on yhdenlainen puhdistus, ja sen vaikutus kestää yleensä muutaman tunnin.

Iris sijaitsee Harvardin veljeskunnan omistaman rakennuksen kolmannessa kerroksessa. Veljeskunta alkoi vuokrata tilaa kymmenen vuotta sitten maksaakseen takaisin lähes sadantuhannen dollarin mätkyt. Kesäisin paikalla on vain vähän opiskelijoita, ja heillä on erillinen sisäänkäynti suuren tiilikartanon toisella puolella, mutta kuulen välillä, kun he harjoittelevat. Veljeskunnan teatterissa esitetään näytelmiä, joissa miehet pukeutuvat naisiksi, ja heillä on oma a cappella -ryhmä, joka vilahtelee yötä päivää smokit päällä sisään ja ulos rakennuksesta.

Lukitsen polkupyörän parkkipaikkamerkin tolppaan, nousen graniittiset raput ja avaan suuren oven. Tony, yksi päätarjoilijoista, on jo puolimatassa ylös ensimmäistä portaikkoa kuivapesty työasu käsivarrellaan. Tony saa kaikki hyvät vuorot, eli hänellä on varaa pesettää vaatteensa ammattimaisesti. Näyttävää portaikkoa peittää rasvainen oluttahrainen matto, joka on kai joskus ollut karmininpunaista plyysiä. Odotan kunnes Tony pääsee ylös ja kääntyy seuraaviin portaisiin ennen kuin alan nousta portaita itse. Ohitan veljeskuntaan kuuluneiden presidenttien muotokuvat: Adams, Adams, Roosevelt, Roosevelt ja Kennedy. Toinen portaikko on kapeampi. Tony etenee hitaasti, hän on vasta puolivälissä. Hidastan entisestään. Valo katoaa portaiden yläpäästä. Gory tulee alas.

”Tony, mitä mies”, hän huutaa. ”Kuinkas roikkuu?”

”Rennosti ja raukeasti, säkit täynnä.”

Gory käkättää. Portaat tutisevat, kun hän lähestyy.

”Olet myöhässä, tyttöseni.”

En ole. Hän sanoo niin naisille sen sijaan että tervehtisi. Ei luultavasti tiedä nimeäni.

Tunnen, kuinka porras painuu, kun Gory astuu ohitseni.

”Kiirus ilta tulossa. Satakahdeksankymmentäkahdeksan paxia varauskirjassa”, hän sanoo olkapäänsä yli. Luuleeko hän että on jo iltapäivä? ”Ja illan extra saikuttaa.”

Illan extra on Harry, minun ainoa kaverini Iriksessä. Hän ei kylläkään ole sairaana. Hän on matkalla Provincetowniin uuden apulaistarjoilijan kanssa.

”Kai sinulla on pitkä rauta valmiina”, Gory sanoo.

”Aina mukana”, vastaan.

Jotenkin Gory sai minut kertomaan golfista työhaastattelussa. Kävi ilmi että hän pelaa kroketta. Ei puutarhapirskeissä vaan ammattimaisesti, kilpailumielessä. Gory on ilmeisesti yksi maan parhaista kroketinpelaajista. Hän perusti Iriksen ison voiton jälkeen.

Alapuolellani Gory niiskaisee äänekkäästi kolme kertaa, rykiä, nielaisee, henkäisee ja menee kadulle kaikki eilisillan käteismaksut mukanaan pussissa, jossa lukee isolla CAMBRIDGEN SÄÄSTÖPANKKI. Joku on läntännyt hänen selkäänsä post-it-lapun, jossa lukee ”Ryöstä minut”.

”Casey perhanan Kasem”, Dana sanoo kun pääsen portaiden laelle. ”Etkö ole saanut vielä potkuja?” Dana on kumartunut hovimestari Fabianan korokkeen ylle raapustamaan istumajärjestystä. Se on taatusti epäreilu ja hädin tuskin luettavissa.

Menen vessaan käytävän päähän, vaihdan valkoisen paidan ylleni ja taistelen tukan vaaditulle korkealle nutturalle. Se saa pään särkemään. Kun palaan, Dana ja Tony siirtelevät pöytiä, panevat isot ryhmät omille asemilleen ja varmistavat, että kaikki on heidän etunsa mukaisesti: isot pöydät, kantaasiakkaat, ravintolan rahoittajat, jotka eivät maksa ruoastaan mutta jättävät tähtitieteellisen tipin. En tiedä, ovatko Dana ja Tony kavereita tämän rakennuksen ulkopuolella, mutta he tekevät joka vuoron yhdessä kuin pari ilkeitä taitoluistelijoita, petaavat toinen toiselleen luihuja suorituksia ja patsastelevat salissa maireina, kun ne onnistuvat. Ainakaan he eivät ole rakastavaisia. Dana ei tykkää, että häneen kosketaan – hän likimain mursi uuden apulaistarjoilijan käsivarren, kun poika yritti hieroa hänen niskaansa peukalollaan sen jälkeen kun Dana valitti hartiajumia – eikä Tony koskaan lakkaa puhumasta tyttöystävästään, vaikka kápälöikin joka vuoro kaikkia miestarjoilijoita. Gory ja ravintolapäällikkö Marcus ovat aivan kuutamolla tai vähintäänkin katsovat kaikkea sormiensa läpi. Harry ja minä epäilemme, että kuvioon liittyy huumeita, jotka kulkevat Tonyn diileriveljen kautta; velipoika passitetaan yhtenäen telkien taakse ja päästetään sitten taas ulos, Tony puhuu hänestä vain kännissä ja vaatii kuulijoilta hiljaisuuden valaa ikään kuin ei olisi kertonut veljestään koskaan aikaisemmin. Me kutsumme Danaa ja Tonya Twisted Sisteriksi ja yritämme pysyä poissa heidän reitiltään.

”Te veitte juuri kaksi pöytää minun alueeltani”, Yasmin sanoo.

”Meillä on kaksi kasia”, Tony sanoo.

”No käyttäkää helkkari omia pöytiänne. Nämä on minun, senkin paskiaiset.” Yasmin syntyi Eritreassa ja varttui

Delawaressa, mutta hän on lukenut paljon Martin Amisia ja Roddy Doylea. Valitettavasti Yasminilla ei ole mitään saamaa, kun vastassa on Twisted Sister.

Dana osoittaa minua sormella ennen kuin ennätän puolustamaan Yasminia. ”Mene hakemaan kukat, Casey Kasem.”

Dana ja Tony ovat päätarjoilijoita. Heitä pitää totella.

Lounas on vasta-alkajien työvuoro. Lounas on uusille tarjoilijoille ja vanhoille työjuhille, jotka tekevät tuplavuoroja, tekevät niin monta tuntia viikossa kuin johdolta saavat. Minä olen tarjoillut kahdeksantoistavuotiaasta, niin että etenin Iriksessä kuudessa viikossa uudesta tarjoilijasta työjuhdaksi. Lounastipit ovat surkeita illalliseen verrattuna, ellei satu saamaan pöytänsä juristiporukkaa tai juhlatuulella olevia pöhköjä bioteknikoita, joiden kukkaronnyörit löystyvät martinikierrosten myötä. Ruokasali kylpee auringonvalossa, se tuntuu epäluonnolliselta ja muuttaa kaikki värit. Minä pidän enemmän iltahämärästä ja hiljalleen tummuvista ikkunoista, kullattujen lampettien pehmeästä oranssista valosta, joka naamioi pöytäliinojen rasvatahrat ja viinilaseihin mahdollisesti jääneet kalkkijäljet. Lounaalla siristellään terävässä päivänvalossa. Asiakkaat haluavat kahvia heti kun ovat päässeet istumaan. Lounasajan baarimikon, Mian, soittaman musiikin voi kuulla. Se on useimmiten Dave Matthewsia. Miällä on pakkomielle Dave Matthewsista. Gory on yleensä selvä ja Marcus lempä, puuhailee omiaan toimistossa ja antaa meidän olla rauhassa. Lounaalla kaikki on takaperoista.

Mutta tahti on kiivas. Minulle pamahtaa kolme kahden hengen pöytää ja viitonen ennen kuin kello Harvard Yardilla lyö kaksitoista. Ei ole aikaa ajatella. Tarjoilija on kuin tennispallo,

joka kimpoilee talon etuosan salista taakse ja takaisin uudestaan ja uudestaan kunnes pöydät ovat tyhjtät ja lounas ohi ja on aika istahtaa laskimen ääreen räknäämään luottokorttitipit ja tipata baarimikko ja apulaistarjoilijat. Ovi lukitaan jälleen, Mia huudattaa ”Crash Into Metä” ja sitten kun kaikki pöydät on siivottu, lasit kiillotettu ja aterimet rullattu lautasliinojen sisään seuraavan päivän lounasta varten, ehtii viettää tunnin Harvard Squarella ennen kuin pitää kellokortittaa itsensä sisään illallisvuoroon.

Menen Coopin viereiseen pankkiin. Siellä on jono. Vain yksi pankkivirkailija. Messinkisessä nimilaatassa lukee LINCOLN LUGG. Minun velipuolillani oli tapana kutsua kakkapökäleitä Lincoln Logeiksi perinteisen rakentelulelun mukaan. Nuorin veljistä tapasi ottaa minut vessaan katsomaan, kuinka pitkiä pökäleitä hän sai aikaan. Välillä me kaikki menimme katsomaan. Jos joskus päädyn terapeutin luokse puhumaan lapsuudestani ja terapeutti pyytää minua muistelemaan iloista hetkeä isän ja Annin kanssa, minä kerron kuinka me kaikki kokoonnuimme pöntön ympärille katsomaan yhtä Charlien luonnottoman suurta Lincoln Logia.

Lincoln Lugg ei pidä huvittuneesta ilmeestäni, kun astun tiskille. Sellaisia jotkut ovat. Luulevat että kaikki pilailevat heidän kustannuksellaan.

Panen hänen eteensä tukun käteistä. Hän ei pidä siitäkään. Pankkivirkailijoiden voisi luulla olevan iloisia toisten puolesta, varsinkin kun toinen on juuri siirtynyt illallisvuoroihin ja tupliin ja saanut 661 dollaria tallettavaksi tilille.

”Talletukset voi tehdä automaattilla”, virkailija sanoo ja ottaa rahat varovasti sormiinsa. Eikö hän tykkää koskea rahaan? Kuka ei tykkää koskea rahaan?

”Juu juu, mutta se on käteistä ja minä –”

”Ei rahoja automaatin sisältä kukaan varasta.”

”Tahdon vain varmistaa, että rahat menevät minun tilille-
ni eikä jonkun muun.”

”Pankin protokolla on tarkasti valvottu ja järjestelmällinen. Ja kaikki tallennetaan videonauhalle. Tämä mitä sinä teet juuri nyt ei ole läheskään yhtä turvallista.”

”Iloitsen vain näiden rahojen tallettamisesta. Ole kiltti äläkä pilaa minun iloani. Nämä rahat eivät saa edes lyhyttä lepoa ennen kuin liittovaltion koronkiskurit imevät ne ulos, niin että anna minun nauttia tästä, jooko?”

Lincoln Luggin huulet liikkuvat, kun hän laskee rahojani, eikä hän vastaa mitään.

Olen veloissa. Olen sellaisissa veloissa, että vaikka Marcus antaisi minulle kaikki mahdolliset lounas- ja illallisvuorot, en pääsisi kuiville. Opintolainojen hoitaminen meni retuperälle Espanjassa ja niistä pamahti maksuhäiriömerkinnät, ja kun sitten palasin Yhdysvaltoihin, minulle selvisi että sopimus-
sakot, perintäkulut ja muut maksut olivat lähes tuplanneet alkuperäisen velan. Nyt en voi tehdä muuta kuin sinnitellä, maksaa minimilyhennystä kunnes – ja tämä on se juttu – kunnes mitä? Vastausta ei ole. Se on osa edessä kangastavaa muodotonta haamua.

Lincoln Luggin kohtaamisen jälkeen itken penkillä uni-
taarisen kirkon edessä. Hoidan itkemisen aika vähäeleisesti, äänettömästi, mutta en voi enää estää kyyneliä tihkumasta poskilleni pahan mielen tullen.

Kävelen Salvatore’s Foreign Books -kirjakauppaan Mount
Auburn Streetille. Työskentelin siellä kuusi vuotta sitten,
vuonna 1991. Pariisin jälkeen ja ennen Pennsylvaniaa ja

Albuquerquea ja Oregonia ja Espanjaa ja Rhode Islandia. Ennen Lukea. Ennen kuin äiti lähti Chileen neljän ystävänsä kanssa ja oli se joka ei palannut.

Myymälä tuntuu erilaiselta. Siistimmältä. Pinot on uudelleenjärjestetty ja kassa on siirretty kohtaan, jossa oli ennen muinaiskielten hyllyjä, mutta takana on samanlaista kuin Marian ja minun aikana. Minut palkattiin Marian avustajaksi ranskalaiseen kirjallisuuteen. Olin muuttanut takaisin Ranskasta juuri sinä syksynä ja kuvittelin, että me puhuisimme koko ajan ranskaa, vaikka Maria olikin amerikkalainen, keskustelisimme Proustista ja Célinestä ja Durasista, joka oli silloin kaikkien huulilla, mutta me puhuimmekin englantia ja enimmäkseen seksistä, mikä on kyllä tavallaan aika ranskalaista. Muistan kahdeksan kuukauden keskusteluista vain sen, että Maria näki unta, jossa hänen kissansa Kitty nousi hänen päälleen. Maria sanoi, että Kittyn karhea kieli tuntui älyttömän hyvältä, mutta kissan keskittyminen herpaantui yhteenään. Se nuoli hetken ja siirtyi sitten oman tassunsa pariin, ja Maria heräsi omaan huutoonsa: ”Keskity, Kitty, keskity!”

Mutta Maria ei ole takana. Eikä kukaan muukaan jengistä, ei edes itäsaksalainen kyyninen Manfred, joka tulistui kun ihmiset kysyivät Günter Grassia, koska Günter Grass oli vastustanut Saksojen yhdistymistä tiukasti. Meidät kaikki on korvattu lapsilla: pojalla jolla on baseball-lippis ja tytöllä jonka tukka ulottuu reisiin. Koska kello on kolme ja perjantai, he kaikki juovat olutta, Heinekeniä, ihan niin kuin meillä oli tapana.

Gabriel tulee varastosta uusien pullojen kanssa. Hän on yhä samannäköinen: hopeiset kiharat, jalkoihin verrattuna ylipitkä selkä. Minä olin ihastunut häneen. Hän oli tosi älykäs, rakasti kirjojaan, asioi puhelimesta ulkomaisten kustantajien

kanssa heidän äidinkielellään. Gabrielin huumori oli tummaa ja kuivaa. Nyt hän ojentaa pulloja. Hän sanoo jotain puoliääneen ja kaikkia naurattaa. Pitkätukkainen tyttö katsoo Gabrielia niin kuin minä ennen.

En ollut puilla paljailla silloin, kun työskentelin täällä. Tai en ainakaan ajatellut olevani. Velkaa ei ollut niin paljon eivätkä Sallie Mae ja EdFund ja Collection Technology ja Citibank ja Chase vielä piinanneet minua. Asuin alivuokralaisena Chauncy Streetillä olevassa talossa kavereiden kanssa, osuuteni vuokrasta oli kahdeksankymmentä dollaria kuussa. Me kaikki tähtäsimme ammattikirjoittajiksi ja elätimme itsemme muulla työllä. Nia ja Abby työstivät romaaneja, minä kirjoitin tarinoita ja Russell oli runoilija. Olisin veikannut, että Russell jaksaa yrittää meistä kaikista pisimpään. Hän oli järkähtämätön ja kurinalainen, nousi joka aamu puoli viideltä, kirjoitti seitsemään ja juoksi kahdeksan kilometriä ennen työvuoroa kirjastossa. Mutta hän luovutti ensimmäisenä ja meni oikikseen. Hän on nyt veroasianajajana Tampassa. Abby oli seuraava. Abbyn täti suostutteli hänet menemään LKV-kokeeseen, ihan muuten vain. Abby yritti myöhemmin selittää minulle, että käytti edelleen mielikuvitustaan kierrellessään taloissa ja keksiessään uuden elämän asiakkailleen. Näin hänet viime kuussa Brooklinessa valtavan valkopylväisen talon edessä. Hän nojasi sisään mustan katumaasturin kuljettajan ikkunasta ja nyökkäili tiuhaan. Nia tapasi Miltonin tutkijan, jolla oli rahasto ja erinomainen ryhti. Mies luki Nian romaania viidentoista sivun verran ja antoi sen sitten takaisin, sanoi että naispuoliset minäkertojat nyppivät häntä. Nia heivasi romaanin roskikseen, nai Milton-miehen ja muutti Houstoniin, kun mies sai työpaikan Rican yliopistosta.

Minä en tajunnut. En tajunnut ketään heistä. Yksi kerrallaan he luovuttivat ja muuttivat pois ja heidän tilalleen tuli MIT:n insinöörejä. Espanjalaisella korostuksella puhuva ponnaripäinen nuori mies tuli etsimään Barthesin *Sur Racinea* Salvatore'sista. Puhuvin hänen kanssaan ranskaa. Hän sanoi inhoavansa englantia. Hän osasi ranskaa paremmin kuin minä – hänen isänsä oli kotoisin Algerista. Ponnaripää teki minulle katalonialaista kalapataa huoneessaan Central Squarella. Kun hän suuteli minua, hän tuoksui Euroopalta. Pacon apuraha loppui, ja hän palasi kotiin Barcelonaan. Minä lähdin Pennsylvaniaan suorittamaan maisterintutkintoa, ja me kirjoitimme toisillemme rakkauskirjeitä, kunnes minä aloin tapailla kirjoitustyöpajan hassua tyyppiä, joka kirjoitti New Hamsphiren tehdaskaupunkeihin sijoittuvia synkkiä kaksisivuisia tarinoita. Kun me erosimme, muuttin vähäksi aikaa Albuquerqueen ja päädyin sieltä Oregonin Bendiin Calebin ja hänen poikaystävänsä Philin luokse. Sain sinne kirjeen Pacolta, ja me jatkoimme kirjeenvaihtoa. Viidennen kirjeen sisällä oli yhdensuuntainen lentolippu Barcelonaan.

Tutkailen muinaiskreikan osastoa. Se on seuraava kieli, jonka haluan oppia. Kulman takana italian puolella minun lisäksi kaupan ainoa asiakas istuu lattialla risti-istunnassa pienen pojan kanssa ja lukee hänelle *Cuorea*. Naisella on kaunis matala ääni. Minä opin Barcelonassa vähän italiaa ystävältäni Giulialta. Seisahdun katsomaan seinää, jossa on ranskalaista kirjallisuutta jaoteltuna julkaisijan mukaan: riveittäin Gallimardsin punaista ja norsunluun valkoista, sinivalkoisia Éditions de Minuiteja, halvan oloisia Livres de Pocheja ja sitten pröystäilevät nahkasidotut, kultakirjaimiset ja kultaraitaiset

Pléiadesit omassa vitriinissään: Balzacin ja Montaignen ja Valéryn selät kimaltavat kuin jalokivet.

Minä hyllytin näitä kaikkia kirjoja, avasin pahvilaatikot ja kasasin kirjat takatilan metallisiin varastohyllyihin ja toin esiin muutaman kerrallaan. Riitelin yleensä samalla Marian kanssa *Kadonnutta aikaa etsimässä* -romaanisarjasta, jota minä rakastin mutta jonka hän sanoi olevan yhtä tylsä kuin *Middlemarch*. Maria kertoi, että hänen oli pakko masturboida kahdeksantoista kertaa, että selvisi *Middlemarchista* kesällä, jolloin oli seitsemäntoista. Se kirja teki hameenaluspiirin araksi, hän sanoi.

Näen yhden *Sur Racinen*, jota meillä ei ollut silloin kun Paco etsi sitä. Minä erikoistilasin sen hänelle. Hipaisen kirjan selän päällä näkyvää liimahippua. En koskaan itke Pacoa. Kahden yhteisen vuoden muistelemisen ei tunnu pahalta. Meidän yhteinen kielemme vaihtui ranskasta jonkinlaiseen katalaanin ja kastilian sekoitukseen, jota Paco opetti minulle. Kenties en ikävöi häntä siksikään, että puhuimme toisillemme vain kielillä, jotka alan jo unohtaa. Ehkä suhteen jännitys piili juuri kielissä, ehkä kaikki tuntui sen takia intensiivisemmältä, siinä oli haastetta kun yritin ylläpitää hänen uskoaan minun kyvykkyyteeni kielissä, minun kykyyni omaksua, imitoida, mukautua. Se oli tempu, jota kukaan ei osannut odottaa jenkiltä; yhdistelmä tarkkakorvaisuutta, hyvää muistia ja kieliopin sääntöjen ymmärrystä, joiden ansiosta vaikutin nerokkaammalta kuin olinkaan. Jokainen keskustelu oli mahdollisuus loistaa, ilotella, huvittaa itseäni ja yllättää toinen. Nyt en kuitenkaan muista mitä me sanoimme toisillemme. Vieraskieliset keskustelut eivät viipyile mielessäni niin kuin englanninkieliset. Ne eivät kestä. Niistä tulee mieleen näkyvätön mustekynä, jonka äiti lähetti minulle jouluna, jolloin

olin viisitoista ja äiti oli poissa; ironia meni ohi äidiltä muttei minulta.

Livahdan ulos ennen kuin Gabriel tunnistaa minut tai joku hänen työntekijöistään tulee pois tiskin takaa ja hyökkää tarjoamaan apua.

Minun ei ollut tarkoitus muuttaa takaisin Massachusettsiin. Minulla ei vain ollut muutakaan suunnitelmaa. En välitä muistaa Chauncy Streetin aikaa, tarinoiden kirjoittamisesta kolmannen kerroksen mansardi-ikkunassa, turkkilaisen kahvin juomista Cafe Algiersissa, tanssimista Plough & Stars-ravintolassa. Elämä oli kevyttä ja halpaa, ja jos se ei ollut halpaa, käytin luottokorttia. Lainani myytiin kerran jos toisenkin, ja minä maksoin minimilyhennyksiä enkä ajatellut paisuvaa saldoa. Silloin äiti oli jo muuttanut takaisin Phoenixiin, ja hän osti minulle lentoliput kahdesti vuodessa niin että pääsin tapaamaan häntä. Muina aikoina me puhuimme puhelimessa, välillä tunteja. Kävimme pissalla ja lakkasimme kynnet ja teimme ruokaa ja pesimme hampaat. Tiesin aina puhelun taustalta kuuluvien äänien perusteella, missä äiti oli pikku talossaan, tunnistin henkarin äänen tai lasin kilahduksen, kun se pantiin tiskikoneeseen. Kerroin äidille ihmisistä kirjakaupassa, ja äiti kertoi ihmisistä Phoenixin virastotalon toimistossa – hän työskenteli silloin kuvernöörille. Suostuttelin äidin kertomaan taas tarinoita Santiago de Cubasta, missä hän varttui yhdysvaltalaisen ekspattivanhempiensä lapsena. Äidin isä oli lääkäri, ja äidin äiti lauloi yökerhossa musikaalilauluja. Aina välillä äiti kysäisi, olenko muistanut pyykätä tai vaihtaa lakanat, ja minä käskin äitiä lopettamaan holhoamisen, se kun ei käynyt äidiltä luonnostaan, ja meitä nauratti koska se oli totta ja minä olin antanut sen äidille anteeksi.

Näin jälkikäteen se tuntuu aivan ylettömältä, niin paljon aikaa ja rakkautta ja elämää edessä, ei mehiläisiä ruumissani ja äiti linjan toisessa päässä.

Kuumuus kerääntyy tien varteen pysäköityjen autojen kattojen yläpuolelle ja saa tiilirakennukset väreilemään. Jalkakäytävillä on nyt tungosta, kun ulkopaikkakuntalaiset maatelevat eteenpäin crêpet ja jäälattet käsissään, lapset imevät pirtelöä ja Mountain Dew'ta. Kävelen ajoväylällä välttäkseni ihmismassan, vaihdan Dunster Streetille ja palaan Irikseen.

Nousen portaat presidenttien ohi ja menen suoraan vessaan, vaikka olen jo valmiiksi työvaatteissa. Vessa on tyhjä. Näen itseni vilaukselta peilissä lavuaarin yli. Peili on hieman kallellaan niin että pyörätuolia käyttävät ihmiset näkevät itsensä siitä, mutta minä näen itseni aavistuksen vieraasta kulmasta. Näytän kärsineeltä kuin ihminen, joka on sairastunut ja vanhentunut vuosikymmenen muutamassa kuukaudessa. Katson itseäni silmiin, mutta silmät eivät ole tosiasiaa minun, eivät ne silmät, jotka minulla ennen oli. Silmät ovat jonkun hyvin väsyneen ja hyvin surullisen ihmisen, ja niiden näkeminen saa minut entistä surullisemmaksi ja sitten minä näen sen surun, sen myötätunnon surullisia silmiäni kohtaan, ja näen kuinka ne täyttyvät kyynelistä. Olen sekä tuo surullinen ihminen että ihminen, joka haluaa lohduttaa surullista ihmistä. Ja sitten tunnen surua sitä myötätuntoista ihmistä kohtaan, koska hän on selvästi itse kokenut saman. Ja sama kuvio toistuu toistumistaan. Kuin menisi sovituskoppiin, jossa on kolmiosainen peili ja kun peilit linjaa juuri oikein, näkee pitkässä kapenevassa käytävässä koko rimpsun omia itsejään, jotka kutistuvat loputtomiin. Siltä minusta tuntuu, kuin olisin surullinen äärettömälle määrälle omia itsejani.

The New York Timesin bestseller

”Upea!”

– Elizabeth Strout,
Olive Kitteridge- ja *Nimeni on Lucy Barton*
-teoksistaan tunnettu kirjailija

NAURA, ITKE & IHASTU

Kirjoittaja & rakastaja on vangitseva tarina rakkaudesta, luovuudesta ja pitkäksi venähtäneen nuoruuden viime metreistä, jolloin kaikki elämän osa-alueet tuntuvat ajautuvan kriisiin.

Se kuvaa liikuttavasti ja hauskesti sitä pelottavan huumavaa hyppyä, joka vie päättymäisillään olevasta elämänvaiheesta uuden alkuun.

	
www.johnnykniga.fi	84.2 978-952-362-104-6